

Ocenění stanic s více než 100letou řadou meteorologických pozorování

Na 23. března připadá Světový meteorologický den. Při této příležitosti bychom chtěli upozornit na práci pozorovatelů meteorologických a klimatologických stanic. Na území Česka máme již šest meteorologických stanic, které Světová meteorologická organizace (WMO) zařadila mezi světově významné stanice, s velmi dlouhou a kvalitní řadou meteorologických měření a pozorování. Stanice Opava a Praha-Klementinum získaly ocenění již v roce 2017 a 2018 a v loňském roce k nim přibýly stanice Klatovy, Milešovka, Šumperk a Přerov.

Pro ocenění a podporu udržení pozorování na stanicích s dlouhou řadou měření WMO zařazuje stanice s délkou řady měření 100 a více let, splňující kritéria stanovená WMO, mezi tzv. Centennial Observing Stations a uděluje jim certifikát. Tímto certifikátem se může pyšnit 291 stanic na celém světě, v Evropě jich je více než 100.

Měření a pozorování na meteorologických a klimatologických stanicích je záslužná činnost, která je časově náročná, vyžaduje pečlivost, trpělivost a vytrvalost. Pozorovatelé na meteorologických a klimatologických stanicích jsou ti, kteří nejsou příliš vidět, avšak přínos jejich práce je nevyčísitelný. Výsledkem jejich činnosti jsou řady meteorologických pozorování a měření, která jsou cenná nejen pro klimatologický výzkum, ale jsou rovněž součástí kulturního dědictví národa.

V současnosti má ČHMÚ operativní informace v 10minutovém intervalu pro úhrn srážek z 590 stanic, teplotu vzduchu měří 310 stanic.

Více informací o oceněných stanicích v Příloze (str. 3, 4)

Kontakt:

Monika Hrubalová

Tiskové a informační oddělení
e-mail: monika.hrubalova@chmi.cz,
info@chmi.cz, tel.: 737 234 543

Odborní garanti:

Anna Valeriánová

Vedoucí oddělení klimatologie
e-mail: anna.valerianova@chmi.cz

Pavel Lipina

Oddělení meteorologie a klimatologie
e-mail: pavel.lipina@chmi.cz

Více informací: O celosvětově oceněných stanicích WMO: <https://public.wmo.int/en/our-mandate/what-we-do/observations/centennial-observing-station>.

Přehled staniční sítě ČHMÚ <https://www.chmi.cz/o-nas/organizacni-struktura/usek-meteorologie-a-klimatologie/odbor-profesionalni-stanicni-site/zakladni-informace>

Z historie meteorologických měření

Systematická meteorologická měření a pozorování byla v jezuitské koleji **pražského Klementina** zahájena v roce 1752. Souvislá řada pozorování této stanice je k dispozici od roku 1775.

Meteorologické přístroje byly zpočátku umístěny ve čtvrtém patře astronomické věže. Prvním ředitelem klementinské Pražské hvězdárny a prvním pozorovatelem byl astronom Josef Stepling.

V **Opavě** zahájil pravidelná meteorologická měření Carl Biela, ředitel měšťanské školy v červnu roku 1819. Výkazy meteorologických pozorování z té doby jsou uloženy v depozitáři Moravského zemského archivu v Brně. Český hydrometeorologický ústav má ve svém datovém fondu výkazy meteorologickým pozorování této stanice k dispozici od roku 1957.

Meteorologická měření a pozorování v Šumperku byla zahájena 1. ledna 1865. Tlakoměr a teploměr byl umístěn v prvním patře domu v centru města (Tržní, dnes Mírové náměstí), kde bydlel a pozoroval pan Josef Paul. Lékárník Josef Paul provozoval meteorologickou stanici a měřil do 17. května 1909, tedy téměř 45 let, čímž se řadí mezi nejdéle pozorující pozorovatele.

V **Přerově** byla zahájena meteorologická měření 15. března 1874. Prvním pozorovatelem byl chemik přerovského cukrovaru, kde byla stanice umístěna, pan Ludwig Jehle. Od počátku zaznamenával úhrn srážek, směr a rychlost větru, množství oblačnosti a třikrát denně teplotu vzduchu v termínech 7, 14 a 21 hodin.

V **Klatovech** byla zřízena meteorologická stanice III. řádu v Rolnické škole v nadmořské výšce 420 m n. m. První inspekce stanice byla provedena 8. září 1876. Pozorování této stanice, zpočátku byla měřena teplota vzduchu a úhrn srážek, prováděli její žáci za dozoru ředitele školy Bedřicha Nebovidského. Data z této stanice jsou dostupná v klimatologické databázi Českého hydrometeorologického ústavu od 1. ledna 1897.

Na znělcovém kuželu v nadmořské výšce 837 m n. m., nejvyšším vrcholu Českého středohoří, byla v letech 1903 až 1904 vybudována podle projektu J. Hocka meteorologická observatoř, která zahájila svou činnost v polovině července roku 1904. Ředitelem observatoře byl prof. Dr. Rudolf Spitaler a prvním pozorovatelem Franz Löppen. Stanice Ústavu fyziky atmosféry Akademie věd České republiky v Praze, pod jehož správou **Milešovka** od roku 1964 patří, byla pro svou mimořádnou kvalitu meteorologických měření v roce 1997 zařazena mezi referenční klimatologické stanice Světové meteorologické organizace.

O Světovém meteorologickém dni

Světový meteorologický den se připomíná na celém světě dne **23. března od roku 1961**. Tento den byl zvolen proto, že k jeho datu vstoupilo v platnost ustavení nové vládní odborné organizace OSN, Světové meteorologické organizace, která nahradila dosavadní nevládní Mezinárodní meteorologickou organizaci, vzniklou na vídeňském kongresu v roce 1873. O vzniku této organizace bylo rozhodnuto v roce 1947 ve Washingtonu v USA na konferenci ředitelů meteorologických služeb. Československo bylo jejím zakládajícím členem a vláda ratifikovala připojení k SMO jako dvacátá země 26. června

Příloha

1949. Více se k historii vzniku Světové meteorologické organizace můžete dozvědět na stránce České meteorologické společnosti: <http://www.cmes.cz/cs/node/156>.

Více o problematice v dostupné literatuře:

VALERÍANOVÁ A., 2021. Ocenění stanic s více než 100letou řadou pozorování. [online]. Meteorologické zprávy, roč. 74, č. 6, s. 197. [cit. 15. 3. 2021]. ISSN 0026–1173. Dostupné z WWW: MZ_06_2021.pdf (chmi.cz).

BRÁZDIL, R., ŠTEKL, J. a kolektiv, 1999. Klimatické poměry Milešovky. Academia Praha, 1. vyd. 433 s. ISBN 80-200-0744-X.